

www.beccaria.de

BECCARIA SZABVÁNYOK
a bűnmegelőzési projektek minőségbiztosításához

Legutolsó módosítás: 2005. október 31.

belső oldal

Kiadja:
Landespräventionsrat Niedersachsen
Niedersächsisches Justizministerium
(Alsó-Szászországi Megelőzési Tartományi Tanács
Alsó-Szászországi Igazságügyi Minisztérium)
Am Waterlooplatz 5 A
D-30169 Hannover

www.beccaria.de
beccaria@mj.niedersachsen.de

Beccaria szabványok a bűnmegelőzési projektek minőségbiztosítására¹

Előszó

Alig léteztek eddig bűnmegelőzési projektek tervezésére, megvalósítására és értékelésére szolgáló minőségi kritériumok. Az ebben a témakörben folyó nemzeti és európai szakmai tapasztalatcsere még szintén gyerekcipőben jár.

A projekttervezés ellenőrzésére és megvalósítására szolgáló mérceként szolgáló szabványok az első lépést jelentik a bűnmegelőzési projektek hatásellenőrzése és a fokozottabb minőségorientáció felé vezető úton.

Az alábbi Beccaria szabványok a „Minőségmenedzsment a bűnmegelőzésben“ nevű Beccaria projekt keretében kerültek kidolgozásra. Ezt a projektet az Európai Bizottság AGIS programja támogatta. A Beccaria szabványok a megelőzési munka fokozott minőségorientációjának javaslataként értendők. Első vitatervet alkotnak és a lehetőleg széles körben folytatott vitának köszönhetően következetesen javítani és továbbfejleszteni kell őket.

A Beccaria szabványok konkrét megvalósításához vezető munkát megkönnyítő segédanyagok (7 lépés) ingyenesen letölthetőek a www.beccaria.de honlapról.

¹ Kidolgozták: Volkhard Schindler, Jörg Bässmann, Anja Meyer, Erich Marks, Ruth Linssen.

Beccaria szabványok a bűnmegelőzési projektek minőségbiztosítására

A Beccaria szabványok bűnmegelőzési programok² és projektek tervezésével, kivitelezésével és értékelésével szemben támasztott mércét és elvárásokat foglalják magukba. A projektek alábbi hét fő munkaszakaszára vonatkoznak:

1. Problémaleírás
2. A probléma keletkezési feltételeinek elemzése
3. A megelőzési célok, projektcélok és célcsoportok meghatározása
4. A cél eléréséhez szükséges intézkedések meghatározása
5. A projekt koncepciója és megvalósítása
6. A projekt megvalósításának és a cél elérésének ellenőrzése (kiértékelés)
7. Véggöveztetések és dokumentáció.

A Beccaria szabványok a fejlesztőknek, a bűnmegelőzési szereplőknek és más felelősöknek útmutató bűnmegelőzési eljárásuk minőségbiztosításához. Biztosítania kell, hogy

- a. a bűnmegelőzési projektek tervezése, kivitelezése és ellenőrzése a tudományban és az irodalomban megnevezett minőségi kritériumokhoz igazodjon.
- b. a projektek úgy épülnek fel, hogy alapvetően értékelhetőek legyenek.
- c. tudományos szakemberek, szakértők, megbízók és finanszírozók (projektkérvénynél) szakmai alappal rendelkezzenek a projektek célirányosságának és minőségének megítéléséhez.

A Beccaria szabványok a minőségbiztosítással szemben támasztott elvárások teljes programját fogalmazzák meg. Csak a teljes program betartása esetén lehet szavatolni a projekt megfelelő minőségét. Az egyes elvárások mindig egymásra épülnek. A Beccaria szabványok egyes pontjainak kiragadása vagy bizonyos lépések figyelmen kívül hagyása ily módon összességében tenné kérdésessé a minőségszintet.

A Beccaria szabványok esetén az alábbi pontokat lépésről lépésre be kell tartani ill. sorra kell venni:

² Az alábbiakban kizárólag projektekről beszélünk, de a programok is ide tartoznak.

1. Beccaria szabvány: Probléma-leírás

- 1.1 A meglévő probléma (fennálló állapotként) felismerésre és pontos leírásra kerül. Eközben megfogalmazásra kerül,
- hogy miben rejlik pontosan a probléma, milyen megjelenési formái vannak, milyen speciális bűnügyi területekről van szó.
 - hogy a probléma hol lép fel pontosan a meghatározandó, területileg elhatárolt területen, melyik időben és milyen mértékben.
 - hogy kit érint a probléma közvetlenül vagy közvetetten (leírás pl. kor, nem, szociális jegyek, származás szerint).
 - hogy a problémának milyen közvetlen és közvetett hatása van.
 - hogy a probléma már mióta létezik és hogy változott-e (leginkább az elején) (pl. fokozódás, különleges alkalmak).
 - hogy dolgozott-e már valaki konkrét helyen a probléma megoldásán. Ki hogyan dolgozik rajta éppen vagy kinek a feladata ez a jövőben (pl. ifjúságvédelem, tanárok, rendőrség, államügyészség)? Milyen megoldási kezdeményezések (intézkedések) születtek és milyen sikerek vagy sikertelenségek ismerhetők fel.
- 1.2 Megfogalmazásra kerül, hogy kitől indult ki a projektkezdemenyezés, ill. hogy mi a projekt kiváltó oka (pl. polgári panaszok, a fiatalságvédelem vagy a rendőrség jelzése).
- 1.3 Indoklásra kerül, hogy a probléma megoldásához mindenképpen cselekedni kell.

2. Beccaria szabvány: A keletkezési feltételek elemzése

- 2.1 A megállapított probléma elmagyarázásához idevonatkozó elméleti ill. tudományos leleteket vonunk be, valamint empirikus felismeréseket is figyelembe veszünk.
- 2.2 Gondolunk a probléma fellépéséhez vezető lényegesnek tekinthető befolyásolási méretekre – ehhez mind a rizikótényezők³ mind pedig a védelmi tényezők⁴ hozzátartoznak – és megnevezzük őket. .

³ A rizikótényezők olyan terhelések, melyek a magatartást negatívan befolyásolhatják, például ha gyermekkorában elhanyagolnak valakit, fiatalkorúak kapcsolata bűnelkövető azonos korú csoportokhoz, városnegyedek elhanyagoltsága.

⁴ A védelmi tényezők megnehezíthetik vagy megakadályozhatják a bűntettek kialakulását. Ide tartoznak pl. a fiatalok szülőkhöz fűződő stabil érzelmi kötődése, a személygépkocsikba beépített riasztók, rettegett helyeknek minősülő nyilvános helyek jól beláthatósága és kivilágítása.

3. Beccaria szabvány: A megelőzési célok, projektcélok és célcsoportok meghatározása

A célok meghatározásakor alapvető különbséget kell tenni a megelőzési és projektcélok között. Valamennyi projektnek egyértelműen és pontosan meg kell neveznie megelőzési céljait és projektcéljait.

Megelőzési célok (sokan legfelsőbb célokról, globális célokról vagy általános célokról is beszélnek) mindig a projekt tulajdonképpeni megelőzési szándékára irányul. Ez a bűnözés (objektív) behatárolásából (a bűncselekedetek megakadályozásából és / vagy csökkentéséből) vagy a szubjektív biztonság javításából (a biztonságérzet növeléséből ill. a bűnözés elleni félelem csökkentéséből) áll. A projekt megelőzési célja például az lehet, hogy 30%-kal csökkentse XY város iskolai területén a fiatalok között előforduló testi sértés büntettét.

Projektcélok ezzel szemben azok a közvetlen célkitűzések, amelyeket a projekt által szeretnénk elérni. Egy olyan projektnél, amelynél a fiatalok között előforduló testi sértés büntettének az iskolai területen való csökkentése a megelőzési cél, az alábbi projektcélok fordulhatnak elő: az általános iskolai légkör javítása, a fiatalok szociális kompetenciájának az erősítése, különös tekintettel a konfliktusok rendezésénél, a szociális ellenőrzés növelése az iskola területén.

A projektcéloknak elvileg levezethető összefüggésben kell lenniük a megelőzési célokkal: hihetően ábrázolhatónak kell lennie, hogy a projektcél elérésével egyben a mögötte álló megelőzési cél elérésére is lehet hatni.

Ily módon kriminológiai elméletekre ill. elméletben indokolt feltételezésekre való utalással vagy empirikus leletekkel kell ábrázolni, hogy – a példánál maradva – az „általános iskolai légkör javítása“, „a fiatalok szociális kompetenciájának erősítése, különösképp a konfliktusok rendezésére“ valamint „a szociális ellenőrzés növelése az iskola területén“ elnevezésű projektcélok alkalmas megelőzési kezdeményezést képeznek, hogy elérhető legyen a „fiatalok között előforduló testi sértés büntette az iskola területén“ megelőzési cél.

- 3.1 A megelőzési célok ismertek. A problémaleírásból kerülnek levezetésre, pontosan vannak megfogalmazva, mérhetőek és a kívánt állapotot írják le.
- 3.2 Meg van határozva, hogy mely célcsoportokra vonatkozik a megelőzési célok elérése.
- 3.3 Meg vannak határozva azok a mutatók (jelzőszámok), amelyeken keresztül ellenőrizni lehet, hogy elértük-e a megelőzési célokat és ha igen, milyen mértékben.
- 3.4 Olyan stratégiákat és megelőzési kezdeményezéseket kell kiválasztani, amelyek alkalmasak arra, hogy elérjük a meghatározott megelőzési célokat. A stratégiák vagy megelőzési kezdeményezések kiválasztása érthetően vannak megindokolva. Figyelembe kell venni közben az irodalmi felismeréseket és a gyakorlati

tapasztalatokat. A kiválasztott stratégiák vagy megelőzési kezdeményezések alapján konkrétan megnevezzük a projektcélokat⁵.

- 3.5 Meg van határozva, hogy melyik célcsoportokra vonatkozik a projektcélok elérése. A célcsoportok pontosan meg vannak nevezve (pl. életkorszerű vagy szociális jegyek).
- 3.6 Meg van határozva, hogy milyen időkeretben ill. meddig (időbeli ráfordítás) kell elérni a kitűzött projektcélokat.

⁵ A projektcélok célcsoportjainak nem kell szükségszerűen megegyeznie a megelőzési célok célcsoportjaival. Ily módon az említett példában szereplő „az általános iskolai légkör javítása” elnevezésű projektcél a tanárok célcsoportra (ill. az iskola vezetésére) irányul, a megelőzési cél azonban a fiatalokra.

4. Beccaria szabvány: A cél elérése érdekében tett intézkedések meghatározása

- 4.1 A projektcélok eléréséhez alkalmas intézkedéseket vezetünk le és indokolunk meg.
- 4.2 Meghatározzuk, hogy az intézkedések alkalmasak arra, hogy elérjük a projektcélok meghatározott célcsoportjait (ezt többek között a célcsoportok bevonásával / részvételével kell szavatolni).
- 4.3 Az intézkedések végrehajtásához szükséges időbeli, személyzeti, szakmai, anyagi és tárgyi források elérhetőségét elfogadhatóan mutatjuk be.
- 4.4 Meg vannak határozva azok a mutatók (jelzőszámok), amelyeken keresztül ellenőrizni lehet, hogy elértük-e a projektcélokat és ha igen, milyen mértékben.
- 4.5 Meg vannak határozva azok a mutatók (jelzőszámok), amelyeken keresztül ellenőrizni lehet, hogy elértük-e a célcsoportokat és ha igen, milyen mértékben.

5. Beccaria szabvány: Projektkoncepció és projektmegvalósítás

- 5.1 A projektkoncepciót írásban dokumentáljuk. Magába foglalja valamennyi idevonatkozó megfontolást és tervezést, amelyek a projekt megindoklásához, meghatározásához, kialakításához, végrehajtásához és értékeléséhez szükségesek.
- 5.2 Tisztázzuk az együttműködés (társszervezetekkel) valamint a szinergiák lehetőségeit. Az összefonódások célorientáltan, megvalósíthatóan és hasznot hajtó módon kerülnek kialakításra.
- 5.3 Olyan erőforrás tervezetet alakítunk ki, mely bemutatja, hogy milyen időbeli, személyzeti, szakmai, anyagi és tárgyi forrásokra lesz előreláthatóan szükség az intézkedések foganatosításához.
- 5.4 A projektnek meghatározott futamideje van.
- 5.5 A projektkoncepciót a projekttől független szakértő személy vagy csoport (külső vagy a saját szervezethez tartozó) ellenőrzi ill. vizsgálja meg.
- 5.6 A projekt a projekttervezésből adódó ráfordításának és az elvárható eredmények és hatások (ill. a kifizetett projektcélok) arányát a projekt résztvevői és / vagy a projekttől független, szakértő személy ill. csoport ellenőrzi és kedvezőnek ill. indokoltnak találja. Ellenőrizzük a tervezett projekthez elképzelhető alternatívákat.
- 5.7 Meghatározzuk az egyes intézkedésekhez tartozó felelőségeket és illetékességeket. Az érintettek (megbízó, projekttervező, szükség esetén a célcsoportok, együttműködő partnerek) közötti megállapodásokat írásban rögzítjük.
- 5.8 Elkészítjük az egyes munkaszakaszok részletes ábrázolását, az azért felelős személyeket és a mindenkor tervezett időtartamot tartalmazó projekttervet.
- 5.9 Mind a projekt megvalósításának ellenőrzése (folyamatkiértékelés) mind pedig – amennyiben tervezve van – a projekt hatásainak ellenőrzése (hatáskiértékelés) kezdettől fogva beépül a projekt tervezésébe.
 - Végre kell hajtani a folyamat kiértékelését. Ehhez létrehozunk egy koncepciót a projekt megvalósításának, valamint a célcsoportok elérésének ellenőrzésére és bevonjuk a projektkoncepcióba.
 - Meghatározásra és megindoklásra kerül, hogy elérési fokuk vonatkozásában (hatáskiértékelés) ellenőrizni kell-e a projekt projektcéljait és megelőzési céljait. Az értékelés végrehajtása esetén vizsgálati tervet hozunk létre és figyelembe vesszük a projektkoncepcióban az értékelési szándékot.
 - Meghatározásra és megindoklásra kerül, hogy önértékelés és/vagy külső értékelés van-e tervbe véve. Önértékelés esetén ellenőrizzük a külső szakmai-módszeres tanácsadás szükségességét.

- 5.10 A projektmenetet és a megvalósítást kezdettől fogva dokumentáljuk, a projektmegvalósítás valamennyi lépését, valamint az eredeti tervtől való eltéréseket bemutatjuk és megindokoljuk.
- 5.11 A projektszerkezetet hozzáigazítjuk az önmagában változó adottságokhoz. A fellépő hiányosságok esetén javítási intézkedéseket határozunk és valósítunk meg.

6. Beccaria szabvány: A projekt megvalósítása és céljának elérése (értékelés)

- 6.1 Meghatározzuk, hogy milyen mértékben sikerült elérni a tervezett célcsoportokat (arányuk, számuk). Bemutatjuk, hogy mire vezethető vissza a célcsoportok elérésének vagy el nem érésének foka.
- 6.2 Meghatározzuk, hogy milyen mértékben milyen változások jelentkeztek: mennyiben változott a helyzet a kitűzött megelőzési célok irányában (a meglévő és a kívánt helyzet összehasonlítása)? Mennyiben változott a helyzet a kitűzött projektcélok irányában (a meglévő és a kívánt helyzet összehasonlítása)?
- 6.3 Meghatározzuk és bemutatjuk, hogy visszavezethetőek-e a változások a fogantatosított intézkedésekre és ha igen, mennyiben: mivel függ össze a megelőzési célok elérése ill. el nem érése? Mivel függ össze a projektcélok elérése ill. el nem érése?
- 6.4 Meghatározzuk, hogy felléptek-e nem tervezett mellékhatások: ha igen, melyek és milyen mértékben léptek fel?

7. Beccaria szabvány: Véggövetkeztetések és a projekt dokumentációja

- 7.1 A projekt végén következik az alapos projekt-utómunka. Ekkor dolgozzuk fel a projektből származó központi felismeréseket, véggövetkeztéseket vonunk le, összeállítjuk az összefoglaló beszámolót és elérhetővé tesszük a szakmai nyilvánosság számára a projektdokumentációt ill. a projekt eredményeit.
- 7.2 Összefoglaljuk és feldolgozzuk a projektből származó központi felismeréseket:
- Milyen mértékben értük el a kitűzött célokat (projektcélok, megelőzési célok)?
 - Mit jelentenek az eredmények a projekt szempontjából?
 - Mire vezethető vissza a célok elérése ill. el nem érése?
 - Milyen nehézségek léptek fel a tervezés és a kivitelezés során, milyen pozitív és milyen negatív tapasztalatokat szereztünk?
 - Milyen más egyéb központi felismerést nyertünk?
- 7.3 A projekt tapasztalataiból, eredményeiből és felismeréseiből véggövetkeztéseket vonunk le:
- Bevált a kiválasztott kiindulási elgondolás? Kiépíthető a kiindulási elgondolás?
 - Milyen építő jellegű javaslatok, cselekvési ajánlások vagy megoldási lehetőségek vezethetők le a felismert gyenge pontok megszüntetése érdekében?
 - Vannak konkrét kérdésfeltevések, melyeknek a.) jövőbeni projektek tárgyának b.) jövőbeni projekteknél az értékelés tárgyának kellene lennie?
 - Mely (projekt)társak vagy más szervezetek profitálhatnak elsőként az eredményekből?
 - A nyert felismerések beleépülnek az éppen futó projekt hozzáigazításába ill. módosításába vagy esetlegesen továbbvezető projekt továbbfejlesztésébe?
 - Hogyan szavatolható a projekt tartósságát a projekt idején túl (pl. a meglévő ajánlati szerkezetekbe való integrációval)?
 - Átültethető a projekt más célcsoportokra és más szociális környezetei feltételekre?
- 7.4 Megírjuk a projekt összefoglaló beszámolóját. Ebben kifejtésre kerül:
- a projektkoncepció
 - a projekt kivitelezése
 - a projekt eredményei
 - az értékelési eredmények

- az értékelési terv az esetleges szűrőpróbaszerű kiválasztás és szűrőpróbaméret, valamint a projektcélok elérésének ellenőrzésére szolgáló mutatók ill. kritériumok bemutatásával
- végkövetkeztetések.

7.5 A projektdokumentáció mások számára is elérhető. Feldolgozásra kerülnek a projekt eredményei.

- A projektdokumentáció (legalább ennek rövid változata) bekerül az adatbankba (például a PræVIS elnevezésű megelőzési információs rendszerbe).

hátoldal

Az Európai Bizottság AGIS programjának
anyagi támogatásával – Igazságügyi és Belügyi Főigazgatóság

